PUNCTE DE VEDERE PRIVIND ORGANIZAREA MUZEELOR DIN VĂLENII DE MUNTE

Mircea DUMITRESCU

În puține județe din țară mișcarea de înființare a unor muzee a cunoscut un ritm atît de susținut ca în județul Prahova, unde numărul lor depășește 25 de unități. Dar, tot atît de adevărat este și faptul că multe din noile secții sau chiar muzee de sine stătătoare au stîrnit discuții în rîndurile specialiștilor, care au reproșat o anume pripeală în organizarea lor. Deschise în grabă, multe dintre ele necesită retușuri masive, iar în unele cazuri (Hanul Roșu, Muzeul Etnografic din Breaza) chiar reorganizări.

Însă în acest articol nu vom urmări o analiză a situației rețelei muzeistice prahovene ci am dori, deocamdată, să ne oprim atenția asupra unităților din Vălenii de Munte, chiar dacă în revista noastră unele dintre ele au mai fost prezentate.

Micul oraș prahovean, păstrătorul unor tradiții cu larg răsunet în viața noastră culturală, a cărui existență a fost înnobilată de strădaniile aceluia care a fost Nicolae Iorga, beneficiază de trei instituții de acest gen. Este vorba despre Muzeul memorial Nicolae Iorga, Muzeul de artă feudală și Muzeul de etnografie a Văii Teleajenului.

Școala de misionare

https://biblioteca-digitala.ro

Muzeul de etnografie a Văii Teleajenului

Aspect din holul Muzeului etnografic

Despre Muzeul memorial Nicolae Iorga s-a scris destul de mult și în unanimitate cei care au făcut-o au considerat că este o unitate bine realizată, închegată, chiar dacă unele completări *ar mai putea fi aduse. Pe lîngă propunerile făcute, pe care ni le însușim, am dori să semnalăm unele goluri, după părerea noastră, existente în expoziția dedicată vieții și activității marelui om de cultură. Și anume, nu sînt ilustrate, deși tematica se vrea atotcuprinzătoare, unele domenii însemnate pe care geniul multilateral al lui Nicolae Iorga le-a cuprins. Marele nostru istoric a fost și dramaturg, poet, istoric de artă, reputat cunoscător al culturii noastre populare, a fost o personalitate mult prea complexă pentru a nu fi tratată ca atare.

Tot în acest muzeu ar trebui să se acorde o atenție sporită Universității de vară de la Văleni, la care Nicolae Iorga ținea așa de mult și care astăzi este reluată și îmbogățită.

Este o datorie a noastră, a tuturor celor chemați să avem grijă de moștenirea culturală a înaintașilor, să veghem ca valorificarea acestei moșteniri să se facă cît mai complet, gîndindu-ne la cei care cu emoție și respect trec pragul casei „apostolului" de la Văleni.

Lîngă unitatea de care ne-am ocupat, se afla clădirea Școlii de misionare, înființată de Iorga în 1922 : în prezent acolo funcționează un muzeu de artă feudală care cuprinde numeroase piese, în

* În „Revista muzeelor" nr. 6/1971, Raluca Simionescu a semnat articolul „Muzeul memorial Nicolae Iorga de la Văleni de Munte într-o nouă ediție" în care, invitat să-și spună părerea, prof. univ. A. Sacerdoțeanu a propus organizarea unei biblioteci și arhive N. Iorga în care *„să fie adunate și păstrate toate publicațiile sale, atît cele în volume separate cît și cele din periodice"*.

Pat din „casa mare"

Colț cu sobă din bucătărie

„Metodă" de expunere

https://biblioteca-digitala.ro

Planul Muzeului de etnografie al Văii Teleajenului

Ne întrebăm în ce măsură compartimentarea muzeului este măcar asemănătoare cu cu cea a unei gospodării țărănești din zonă?!

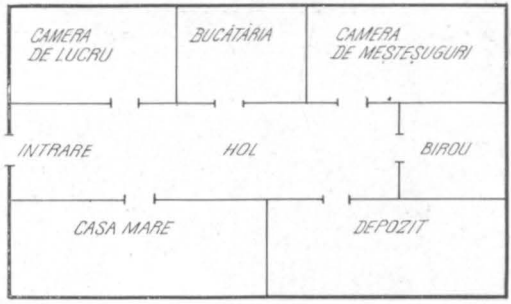

special icoane, de mare frumusețe și valoare artistică. Am dori să ne oprim puțin și asupra acestei instituții: un plus de precizie în datarea icoanelor pe sticlă și lemn se impune. Dar nu acesta este aspectul cel mai grav, cel mai alarmant care ne-a reținut atenția, ci faptul că în muzeu, deschis în 1970 într-o clădire inițial deteriorată, acum pur și simplu plouă, iar reparațiile întîrzie în mod nepermis. De asemenea este de notat faptul că în clădirea aceasta, declarată în 1956 monument de cultură, din cauza instalației electrice defectuoase, pompierii nu permit încălzirea încăperilor, existînd un real pericol de incendiu. Oare nu se poate lua nici o măsură pentru remedierea acestei situații anormale?

Oscilațiile mari de temperatură vor duce rapid la degradarea pieselor expuse, fără a mai vorbi de faptul că în timpul iernii vizitarea acestei unități este aproape imposibilă din cauza frigului. Respectul față de valorile din muzeu, față de publicul larg, ar trebui să îndemne organele locale să ia măsuri energice pentru curmarea acestei situații.

În anul 1926 a fost construită, între actualul Muzeu de artă feudală și casa Iorga, o clădire anexă care cuprindea săli de studiu ale școlii de misionare.

Vizitînd în vara anului trecut muzeele din Văleni, am constatat cu stupoare că edilii locali au hotărît transformarea acestui corp într-o covrigărie, ale cărei lucrări de construcție se aflau într-un stadiu înaintat.

Faptul în sine este de o gravitate deosebită: lăsînd la o parte impresia detestabilă produsă miilor de vizitatori, este încălcată și legislația în vigoare privind spațiul de protecție necesar monumentelor istorice și de cultură. Ne întrebăm în ce măsură Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Prahova s-a străduit să oprească de la bun început acest act anticultural pentru care nu poate exista nici o justificare.

Vom aminti că pe frontispiciul clădirii Muzeului de artă feudală scrie *„Așezămintele mele. N. Iorga"*. Oare, nu pe bună dreptate se vor întreba vizitatorii dacă nu cumva și covrigăria a fost ctitorită de marele savant?

În imediata apropiere a unităților de care ne-am ocupat mai sus se află Muzeul etnografic asupra căruia ne vom opri mai îndelung. Înființat în 1947, reorganizat în 1969, în principiu este dedicat artei populare din Valea Teleajenului. De fapt însă muzeul încearcă să prezinte o gospodărie specifică zonei etnografice a Vălenilor; chiar dacă ideea este bună, felul în care este realizată lasă de dorit. Cînd facem această afirmație ne gîndim atît la condițiile date cît și la modul de organizare a acestei unități, căci, chiar dacă clădirea în sine nu este improprie, ea este total nepotrivită pentru ideea tematică a organizatorilor. A încerca să transpui într-un astfel de edificiu o locuință țărănească, cu a cărei compartimentare nu are, bineînțeles, nimic comun, este o greșeală de natură să compromită întregul muzeu, a cărui linie tematică se vrea limpede.

Pentru a susține cele afirmate vom descrie în continuare instituția de care ne ocupăm în amănunt, cameră cu cameră.

În hol, încăpere de dimensiuni relativ mari, te întîmpină o impresionantă aglomerare de obiecte dintre cele mai diverse: costume naționale, piese de ceramică, lăzi de zestre, un tezaur monetar, macheta unui castru roman, fragmente de apeducte, un putinei, o roată de tors, o panoplie cu arme din secolul XVI, mulajul coifului de la Coțofenești și al depozitului de seceri de la Drajna, un cimpoi și multe alte piese așezate care direct pe podea, sub vitrine sau pe pereți, rezultînd un amestec al cărui sens nu l-am putut descifra.

Imediat în stînga intrării se află o încăpere, botezată de organizatorii muzeului *„Cameră de lucru"*, care cuprinde, pe lîngă un război de țesut, o meliță, o vîrtelniță, un darac, furci, cîteva scoarțe și costume populare. În lipsa mobilierului, suprafața principală de expunere a devenit podeaua camerei, ceea ce este departe de a crea o ambianță propice vizitării.

Următoarea încăpere, intitulată *„Interior de bucătărie"* impresionează în special prin numărul foarte mare de obiecte: sînt 110 piese într-un spațiu de cca 16 m². Podeaua și pereții sînt încărcați pînă la refuz cu linguri, ștergare, ploști, frigări, desagi, străchini, ulcioare, scoarțe și multe altele. Ar fi absolut imposibil să pretinzi cuiva să distingă un obiect anume, să-și facă o idee corectă despre felul în care arăta o bucătărie țărănească din zonă. Un aspect care ne-a uluit este modul de etalare a unor

https://biblioteca-digitala.ro

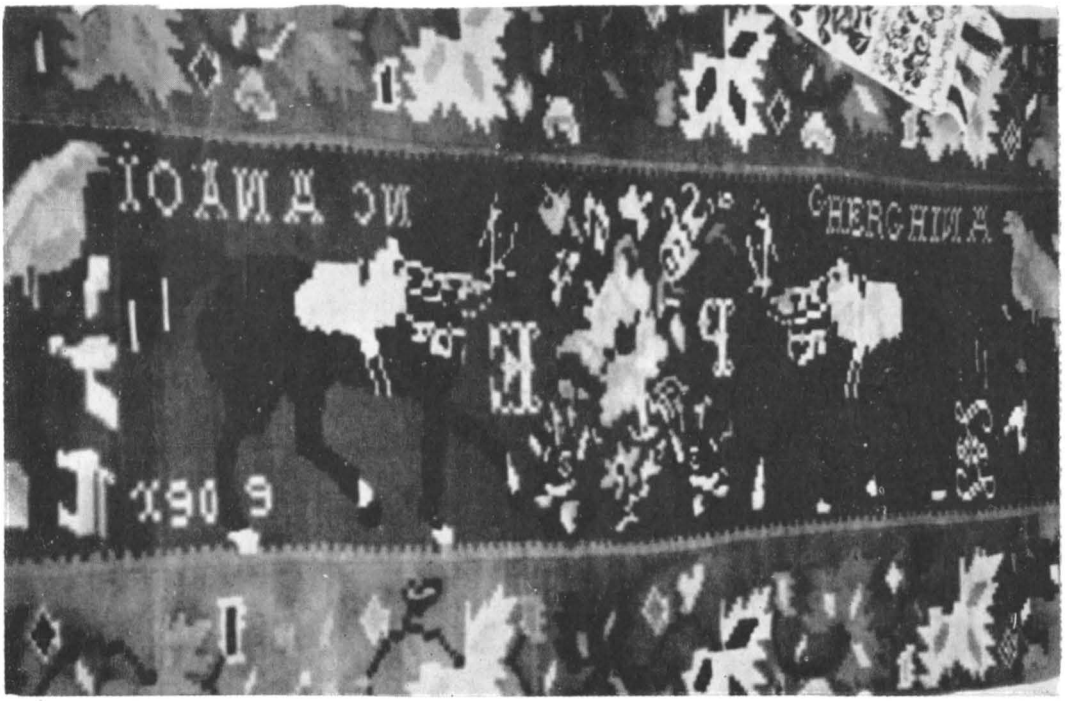

Piesă etnografică (?!) din „casa mare"

străchini, bătute pur și simplu cu cuie pe pereți, sistem pe care mărturisim că nu l-am întîlnit în nici unul din muzeele vizitate de noi pînă în prezent. Ar fi interesant de aflat în această direcție părerea acelora sub a căror îndrumare a fost organizată această unitate.

Tot în această încăpere există și o sobă din scînduri acoperite cu vatir vopsit în alb, „operă" a unui activist cultural local, achiziționată de organizatori cu 300 lei.

Alături de încăperea descrisă anterior se află *„Camera de meșteșuguri"* care cuprinde un strung, un scaun pentru făcut șindrilă, unelte de dogar, cric pentru greutăți, un zdrobitor de mere, coase și o instalație de făcut lumînări, al cărui „cuptor" este confecționat din aceleași materiale ca și soba amintită.

Ultima cameră este cea de oaspeți, în a cărei organizare s-a mers după aceleași „reguli" ca și în restul muzeului. Deci, în principal, înghesuială și lipsă de grijă pentru etalare, la care se adaugă o evidentă ușurință în selecționarea pieselor expuse, ușurință demonstrată de etalarea unui foarte urît covor de caracter suburban, care ocupă un întreg perete. Și aceasta în condițiile în care o splendidă scoarță de secol XIX, realizată cu culori vegetale, este folosită ca acoperămînt al mesei pe care se află cartea de impresii, lucru care a condus în chip firesc la împestrițarea sa cu numeroase pete de cerneală.

Ce influență educativă poate avea un asemenea muzeu, cu cîtă eficiență se poate adresa el publicului vizitator, mai ales că este cuprins și în circuitul O.N.T.**, sînt întrebări care se ridică în mod firesc.

Considerăm că, ținînd seama de condițiile de spațiu în care își desfășoară activitatea instituția de care ne ocupăm, ar fi mult mai potrivită organizarea unei expoziții de artă populară, din zonă, urmărindu-se genurile majore de creație.

Dar, pentru aceasta, pe lîngă dotarea cu mobilier adecvat și asigurarea asistenței de specialitate din partea muzeului ploiștean, se impune și schimbarea opticii organelor locale din Vălenii de Munte, care ar trebui să înțeleagă că rosturile unui muzeu nu sînt numai acelea de expunere a unor piese și că una din sarcinile de seamă, aceea de salvare a valorilor culturii noastre populare, nu va putea fi îndeplinită de un personal căruia nu i se acordă suficient sprijin. În forma actuală Muzeul din Vălenii este o instituție care vegetează, fără un program limpede de cercetări și achiziții și, trebuie să recunoaștem, fără o orientare care să-l aducă măcar la nivelul mediu înregistrat de muzeografia românească.

În încheiere, dorim din partea factorilor responsabili măsuri menite să transforme radical această unitate care poate și trebuie să-și îndeplinească rațiunile majore pentru care a fost înființată.

** Muzeul de artă populară al R.S. România nu este înscris în circuitul O.N.T.

https://biblioteca-digitala.ro